

SZENDY
and
SZENDY

VÁRÓLISTÁN LÉVŐ MŰVESE KEZELT BETEGEK VISZONYULÁSA AZ ÉLŐDONOROS TRANSZPLANTÁCIÓHOZ

**Készítette: Szendy Béla
Szalamanov Zsuzsa**

**Budapest
2006. október**

Szendy&Szendy
2100 Gödöllő, Kossuth L. u.66
Tel: 06-28-412233
Mobil: 06-20-3223779
E-mail: szendybela@fibermail.hu
Internet: www.szendy.ini.hu

Transzplantációs Alapítvány a Megújított Életekért
1138 Budapest, Váci út. 184
Tel: 236-0833
Fax: 239-0128
E-mail: transalap@acenet.hu
Internet: www.transaalap.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. A VIZSGÁLAT CÉLKITŰZÉSEI ÉS MÓDSZERE	3
1.1. Az élődonoros veseátültetés rövid nemzetközi áttekintése	3
1.2. A várólistán lévő művese kezelt betegek élődonoros transzplantációhoz való viszonyulásának vizsgálati módszere, a mintakialakítás jellemzői	4
2. A VIZSGÁLAT FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI	6
3. MŰVESE KEZELT BETEGEK VÉLEMÉNYE AZ ÉLŐDONOROS TRANSZPLANTÁCIÓRÓL A PRIMER FELMÉRÉSEK ALAPJÁN	9
3.1. A válaszadók demográfiai jellemzői	9
3.2. A válaszadók életvitele	14
3.2.1. A válaszadók szülei élnek-e	14
3.2.2. A válaszadók mióta részesülnek művese kezelésben	15
3.3. Az „Élődonoros vesetranszplantáció” c. film véleményformáló hatása	16
3.3.1. A film megtekintésének körülményei	16
3.3.2. A film megtekintése előtt az élődonoros veseátültetés gondolatának felmerülése	17
3.3.2.1. <i>A film megtekintése előtt tettek-e lépéseket az élődonoros transzplantáció érdekében .....</i>	18
3.3.2.2. <i>A válaszadók indoklása, hogy az élődonoros film megtekintése előtt miért nem tettek lépéseket a transzplantáció érdekében .....</i>	19
3.3.3. A film megtekintése után az élődonoros veseátültetés gondolatának felmerülése	20
3.3.3.1. <i>A film megtekintését követően tettek-e lépéseket az élődonoros transzplantáció érdekében .....</i>	21
3.3.3.2. <i>A válaszadók indoklása, hogy miért zárkóznak el az élődonoros veseátültetéstől .....</i>	22
3.3.4. Az „Élődonoros vesetranszplantáció” c. filmről alkotott részletes vélemények	23
3.3.5. Összegző vélemények	25

1. A VIZSGÁLAT CÉLKITŰZÉSEI ÉS MÓDSZERE

Ma a világon több mint egy millió embert tartanak életben a dialízis valamely fajtájával, és az így kezelt vesebetegek száma világszerte évről-évre emelkedik. Ezért egyre nagyobb jelentőséget kapnak az élődonorból történő szervátültetések még azon országokban is, ahol a cadaver donorok száma lényegesen több mint hazánkban. Fontos célkitűzésünk volt annak megismerése, hogy Magyarországon a krónikus vesebetegek, a művese kezelték hogyan vélekednek az élődonoros veseátültetésről, ezáltal fényt deríteni arra, miért olyan kirívóan alacsony Magyarországon az élődonoros veseátültetések száma.

1.1. Az élődonoros veseátültetés rövid nemzetközi áttekintése

Az élődonoros veseátültetések néhány jellemzőjét több Európai Unió és más európai országban, valamint három tengerentúli országban vizsgáltuk, hogy össze tudjuk hasonlítani a hazai viszonyokkal.

1. sz. táblázat

Az élődonoros veseátültetések jellemzői néhány kiemelt országban 2005.

Ország	Összes veseátültetések száma	Élődonoros veseátültetések száma	Az 1 millió lakosra jutó élődonoros veseátültetések aránya %	Az élődonoros veseátültetések aránya az összes veseátültetéshez viszonyítottan %
Európai Unió	16176	2216	4,9	13,7
ebből:				
Svédország	391	172	19,1	44
Hollandia	697	275	16,8	39,4
Egyesült Királyság	1855	543	9,2	29,3
Németország	2172	522	6,3	19,2
Ausztria	409	35	4,3	8,6
Szlovákia	133	18	3,4	13,5
Franciaország	2572	250	3,2	7,6
Belgium	390	32	3,1	8,2
Csehország	411	27	2,6	6,6
Olaszország	1772	83	1,5	5,7
Magyarország	315	15	1,5	4,8
EU-n kívüli európai országok				
Norvégia	229	87	20,7	38,0
Svájc	250	82	11,1	32,8
Románia	182	163	7,8	89,3
Egyéb országok				
USA	16477	6563	22,0	39,8
Kanada	1059	443	13,7	41,8
Ausztrália	691	246	12,1	35,6

Forrás: Newsletter Transplant 2006. szeptember

A táblázatból látszik, hogy hazánkban az élődonoros veseátültetések aránya számos országtól messze elmarad, így Svédországban az összes vesetranszplantáció 44%-a, Hollandiában közel 40%-a, az Egyesült Királyságban 29%-a élődonorból származik, addig nálunk csak 4,8%-ot ér el. A szomszédos országok közül Romániában különösen magas, 89% ez az arányszám.

A hazai mutatók közül az 1 millió lakosra jutó élődonoros veseátültetések vonatkozásában az 1,5% is meglehetősen alacsony mutatószámnak minősül.

1.2. A várólistán lévő művese kezelt betegek élődonoros transzplantációhoz való viszonyulásának vizsgálati módszere, a mintakialakítás jellemzői

Jelenleg Magyarországon több mint 4000 beteget kezelnek dialízissel, és mint az előző összehasonlításból is látható, meglehetősen alacsony azok száma, akik élő donor útján kapnak vesét. Ennek lehetséges növelése érdekében egy olyan film készült, amely bemutatja a beavatkozás különböző aspektusait, reális képet festve előnyeiről, és esetleges kockázatairól. A 40 perces filmet VHS és DVD formában az év első felében átadtuk mindazon betegeknek, akik transzplantációs várólistán vannak.

A jelen elemzéssel a művese kezelt betegek azon csoportjának véleményét gyűjtöttük csokorba, akik látták a filmet, és készek nyilatkozni az élődonoros veseátültetésről, valamint a film kapcsán kialakult érzetükről.

A vizsgálat módszere az volt, hogy az alábbi dialízis állomásokra elküldtük a kérdőíveket - megcímezett, bélyeggel ellátott válaszborítékokkal - azon betegek részére, akik látták a filmet. Ez utóbbi számított a mintába kerülés szükséges és alapvető kritériumának. A munka során az alábbi dialízis állomásokat vontuk be:

- ✓ EuroCare Dialízis Központ, Békéscsaba,
- ✓ EuroCare Dialízis Központ, Székesfehérvár,
- ✓ EuroCare Dialízis Központ, Dunaújváros,
- ✓ EuroCare Dialízis Központ, Győr,
- ✓ EuroCare Dialízis Központ, Tatabánya,
- ✓ EuroCare Dialízis Központ, Nyíregyháza,
- ✓ EuroCare Dialízis Központ, Szombathely
- ✓ EuroCare Dialízis Központ, Veszprém,
- ✓ FMC Dialízis Központ, Szent István Kórház, Budapest,
- ✓ FMC Dialízis Központ, Péterfi Sándor Utcai Kórház, Budapest,
- ✓ FMC Dialízis Központ, Budapest I.sz. Belklinika, Budapest,

- ✓ FMC Dialízis Központ, Szent Margit Kórház, Budapest,
- ✓ FMC Dialízis Központ, Hatvan,
- ✓ FMC Dialízis Központ, Esztergom,
- ✓ FMC Dialízis Központ, Salgótarján,
- ✓ FMC Nefrológiai Központ, Miskolc,
- ✓ Gambro Dialízis Központ, Bajcsy Zs. Kórház, Budapest,
- ✓ Gambro Dialízis Központ, Szent László Kórház, Budapest,
- ✓ Gambro Dialízis Központ, Szolnok,
- ✓ DOTE I.sz. Belklinika Művese Állomás, Debrecen.

A kitöltött kérdőíveket, a személyiségi jogok maximális betartásával, a betegek önkéntes alapon, név nélkül töltötték ki, és küldték vissza hozzánk.

A 200 kiosztott kérdőívből összesen 95 kérdőívet küldtek vissza, amelyből 93 volt értékelhető, mivel 2 fő ugyan visszaküldte a kérdőívet, viszont nem látta a filmet. Az írásbeli postai visszaküldések esetében a jelenlegi, 47%-os visszaérkezési arány mindenképpen kedvezőnek mondható.

A kitöltött kérdőívek adatait számítógépes adatrögzítő programmal rögzítettük, és a társadalmi és szociális kutatásokban általánosan alkalmazott SPSS adatfeldolgozó program segítségével dolgoztuk fel.

2. A VIZSGÁLAT FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A várólistán lévő művese kezeltek véleménye az élődonoros vesetranszplantációról:

- ✓ A válaszadók (93 fő) demográfiai adatai: a válaszolók több mint a fele (59 %) férfi, és ebből adódóan kevesebb, vagyis mindössze 41% volt a hölgyek aránya. A mintában a 41-60 év közöttiek képezik a válaszadók közel 2/3-át. A viszonylag fiatalabb, 18-40 éves korosztály 1/5 aránnyal, míg a 60 év feletti 17%-kal vannak képviselve. A mintában lévők **átlagos életkora** viszonylag magas, **49,8 év**. A legfiatalabb válaszadó 21; míg a legidősebb 72 éves volt. A válaszadók 1/3-1/3 arányban községekben és városokban élnek, viszonylag kevesebben laknak a fővárosban és a nagyvárosokban (15 ill. 13%). Az iskolai végzettséget tekintve a válaszadók az átlagosnál képzetebbek, mivel közel 2/3-uk középfokú végzettséggel rendelkezik. A felsőfokú végzettek aránya (16%) meghaladja az országos átlagot. A válaszadók közel 2/3-a házasságban él, és 17%-a pedig egyedülálló.
- ✓ A mintába bekerültek alig több mint a felének élnek a szülei. Ez abból adódik, hogy a válaszolók populációja meglehetősen magas átlagéletkorúnak számít.
- ✓ Két éven belül kezdték el a betegek 39%-át dializálni, de hasonló értéket mutatnak a 2,1-5 év közötti időszak arányszámai is. Aránylag magas, 24%-os az 5 év feletti művese kezelt betegek aránya is. **Átlagosan 4,03 éve járnak a válaszadók dialízisre**. Az élődonoros film kérdőívére válaszolók közül a legkevesebb ideje, egy hónapja 2 fő, míg 1 fő a legrégebben, 21 éve jár művese kezelésre.
- ✓ A filmet a válaszadók közel fele a családjával látta, 40%-a viszont egyedül. Ezek a tények azért különösen figyelemre méltók, mivel a válaszadók közel 2/3-a él házastársi kapcsolatban, mégis 1/3-uk egyedül nézte végig a filmet. Az egyedülállók 62%-a egyedül látta a filmet, viszont 1/4-ük a családjával nézte meg azt. A 40 év alattiak fele egyedül, míg az idősebbek, az 50 év feletti több mint a fele családjával nézte meg. Kisebb arányt képviselnek a válaszadóhoz érzelmileg közelállóak (7%). A mással látott kategória a betegtársakkal, mint „sorstársakkal” való közös filmnézést jelentett (6%).
- ✓ Az élődonoros szervátültetés gondolata **a film megtekintése előtt** a válaszadók mintegy 1/3-ánál (33 fő) merült fel. A 40 év alattiak 2/3-a, az 51-60 év közöttieknek közel 1/4-e, míg 41-50 év közöttieknek csak mintegy 1/5-e jutott el erre a gondolatra. Fontos momentum, hogy kivel nézik meg a filmet. Akik egyedül tekintették meg, alig több mint 1/4-ük gondolt élődonoros veseátültetésre, míg, akik családi körben nézték meg a filmet, azok közel felében, 44%-ában felmerült ennek a beavatkozásnak gondolata. Indokolást a lehetséges 33 főből 28 adott. Pozitív attitűdnek számít, hogy a vizsgálatokig, az orvosokkal való konzultációig, 11 fő jutott el. Még potenciális lehetőséget mutat azok

köre, akik ugyan beszélgetés szintjén értekeztek róla (4 fő), de ennél tovább még nem jutottak. A kapott válaszokból kitűnik, hogy bár már a film megtekintése előtt is felötlött a válaszadókban az élődonoros veseátültetés gondolata, de eddig még egy lépést sem tettek annak realizálása érdekében (9 fő). További 7 fő gondolt ugyan az élődonoros veseátültetésre, de saját, ill. a potenciális donor betegsége miatt egyelőre ez nem reális lehetőség. A válaszadók közül összesen 3 fő említette, hogy volt már élődonoros veseátültetése, amely sajnos nem járt a várt eredménnyel.

- ✓ A válaszadók közel 2/3-a (60 fő), **a film megtekintése előtt nem tett lépéseket** az élődonoros transzplantáció realizálása érdekében. A legtöbbet említett kategória (15 fő), hogy a családból vagy másoktól nem fogadna el ilyen nagy áldozatot, mert nem szeretné mások, de különösen a családtagok életminőségét kockáztatni. A következő kategória, hogy nincs, aki felajánlja a veséjét, ill. a családban sincs megfelelő donor(6-6 fő). Ha a családban nincs meg ez az empatikus készség, akkor erre a beteg nem fogja kérni. A harmadik legtöbbet említett kategória, hogy vagy nem egyezik a vércsoport, vagy betegség, illetve az idős kor a kizáró tényező. 3 fő nem tudott eddig az élődonoros veseátültetéséről, és csak a film révén értesült róla.
- ✓ Az élődonoros szervátültetés gondolata **a film megtekintését követően** az összes válaszadó (88 fő) 9%-ánál, 8 fő esetében már a film hatására merült fel. Ezt a jellemzőt összevettük a 9. kérdés NEM válaszaihoz viszonyítva is, vagyis ez a 8 fő, akik csak a film hatására gondoltak az élődonoros transzplantációra, a 60 főnek 13%-át alkotják. Pozitív attitűdnek számít, hogy a vizsgálatokig, az orvosokkal való konzultációig, 2 fő jutott el. Három fő nem tett ugyan még semmit az élődonoros veseátültetés realizálása érdekében, de ez a továbbiakban még akár pozitív eredménnyel is kecsegtethet. További potenciális lehetőséget mutat azok köre, akik a film hatására kívánnak lépéseket tenni, mivel erről a lehetőségről eddig nem volt tudomásuk (1-1 fő).
- ✓ Elzárkózik az élődonoros veseátültetéstől a film megnézését követően is 79 fő, amely a válaszadók (88 fő) 89%-a. A legtöbbet hangoztatott érv (35%), hogy nem akar ilyen nagy áldozatot elfogadni szeretteitől. Ezt a 40 év alatti válaszadók fele (7 fő) említette. A 8 általánost végzett válaszadók közel fele (6 fő), valamint a 2-3 éve (6 fő), és az 5 évet meghaladó kezeltek közel fele is ezt az érvet hozta fel. A válaszadók ¼-ének (19 fő) van ugyan közelálló családtagja, de sajnos nincs olyan egészségi állapotban, hogy donorként szóba jöhetne. 11 fő ezt semmiképpen nem venné igénybe. Nincs vércsoport azonosság 2 fő esetében, ami eleve kizárja a transzplantációt.

✓ A filmet az alábbi elégedettségi mutatókkal értékelték a válaszadók:

pozitív attitűdök: érdekes - 4,5; tárgyilagos - 4,3; mindenre kiterjedő - 4,2; érzelmileg erősen hatott: 4,0;

negatív attitűdök: érzelgős - 2,8, unalmas volt - 1,9.

Ebből következik, hogy nézők a filmmel a legnagyobb mértékben elégedettek voltak. Ezt támasztja alá, hogy a film **átlagos tetszésindexe 4,2**, vagyis az élődonoros film általános fogadtatása mindenképpen nagyon kedvezőnek tekinthető.

Összegzésként levonható az a következtetés, hogy a film hatására a 93 válaszadóból 8 fő véleménye negatív attitűdről pozitívrá változott, vagyis lépéseket tettek, illetve határozta el az élődonoros veseátültetés érdekében.

3. MŰVESE KEZELT BETEGEK VÉLEMÉNYE AZ ÉLŐDONOROS TRANSZPLANTÁCIÓRÓL A PRIMER FELMÉRÉSEK ALAPJÁN

3.1. A válaszadók demográfiai jellemzői

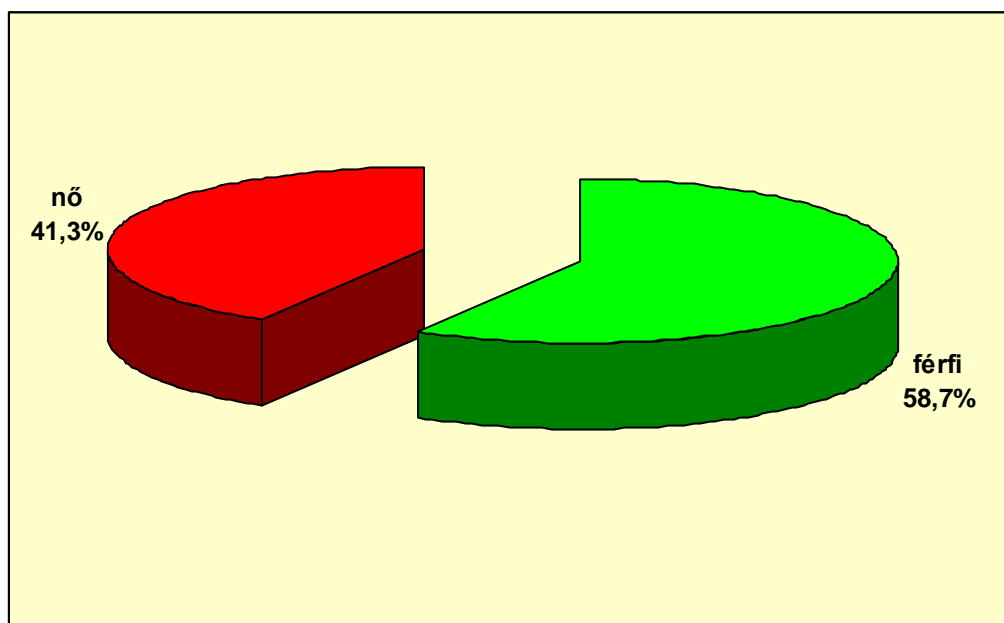
Kérdőív 1-5. pontjai

A demográfiai adatok vonatkozásában a válaszadók nemét, korát, lakóhelyét, legmagasabb iskolai végzettségét és a családi állapotát kérdeztük meg.

A válaszadók nemére 92 fő válaszolt, 1 fő nem adott választ.

1. ábra

A válaszadók neme

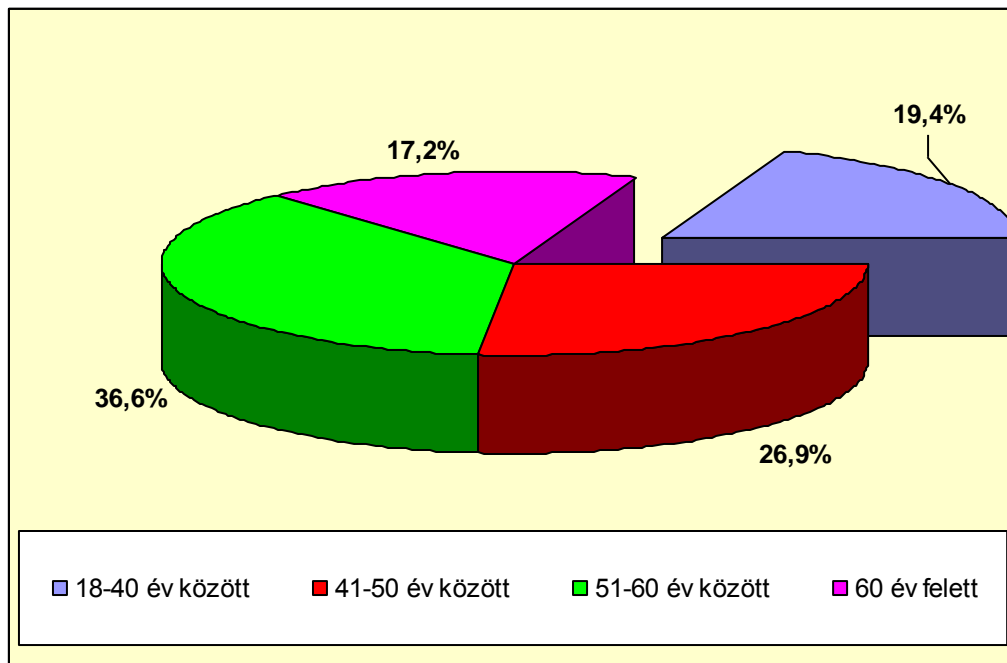

Az élődonoros film kérdőívére válaszolóknak több mint a fele, 59%-a férfi, és ebből adódóan kevesebb, vagyis mindössze 41% volt a hölgyek aránya. Ez kissé eltér a hazai egészséges populáció statisztikai átlagától, ahol valamivel több a nő, mint a férfi, azonban megfelel a krónikus vesebetegek nemenkénti megoszlásának.

A kor megoszlásra minden válaszadó, vagyis 93 fő értékelhető választ adott. A további összehasonlítások céljából négy kor kategóriát képeztünk. Az alsó határt 40 évben határoztuk meg, mivel a mintában lévők közül a 40 év alattiak csak csekélyebb arányban részesülnek.

2. ábra

A válaszadók életkor szerinti megoszlása

Az ábrából látszik, hogy 41-60 év közöttiek képezik a válaszadók közel 2/3-át. A viszonylag fiatalabb, 18-40 éves korosztály 1/5 aránnyal, míg a 60 év felettek 17%-kal vannak képviselve a mintában.

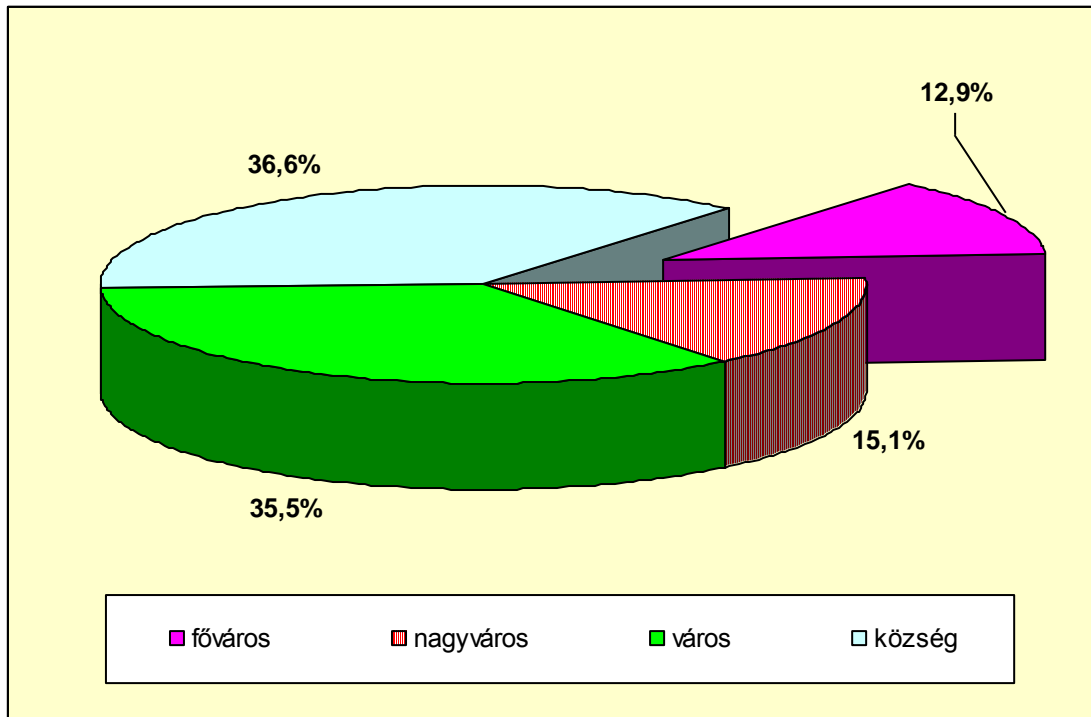
A férfiak 1/3-a 41-50 ill. 51-60 év közötti, míg a hölgyek 42%-a 51-60 év közötti kategóriába tartozik.

A mintában lévők **átlagos életkora** viszonylag magas, **49,8 év**. A legfiatalabb válaszadó 21; a legidősebb pedig 72 éves volt.

A lakóhely szerinti megoszlásra minden válaszadó, vagyis 93 fő adott értékelhető választ. Négy lakóhely kategóriát képeztünk: fővárosban, nagyvárosban, városban és községben lakókét.

3. ábra

A válaszadók lakóhely szerinti megoszlása

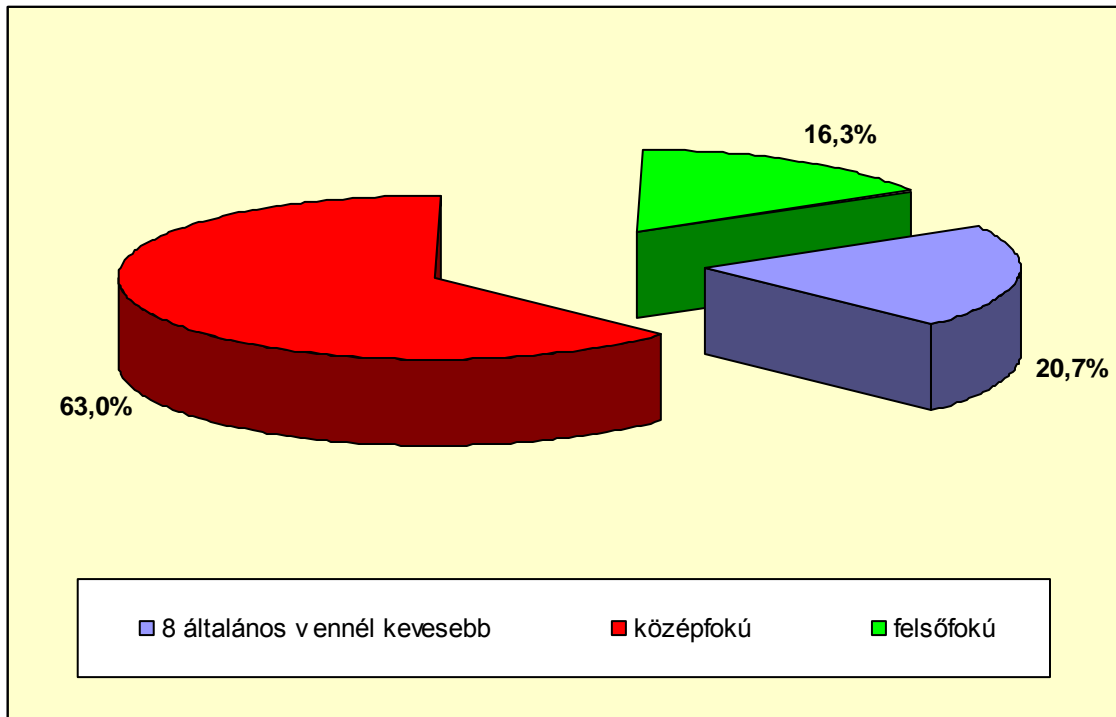
A válaszadókat lényegében a községi és a városi lakóhely jellemzi, viszonylag kevesebben laknak a fővárosban és a nagyvárosokban.

A korcateróriákat tekintve a 40 év alattiak fele községekben él, míg a 60 év felettiak fele számít városinak.

A válaszadók legmagasabb iskolai végzettségére 92 fő válaszolt, 1 fő erről a jellemzőről nem nyilatkozott.

4. ábra

A válaszadók iskolai végzettség szerinti megoszlása

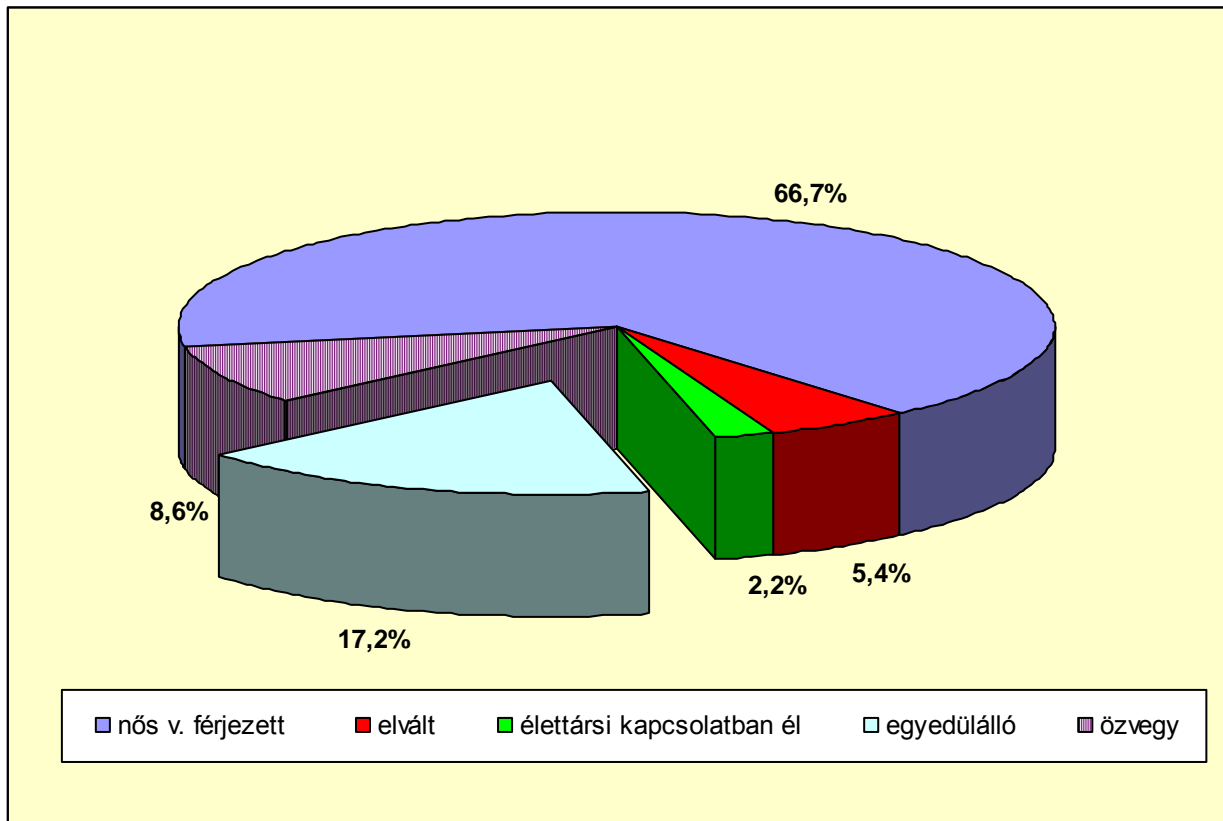
Az iskolai végzettséget tekintve a válaszadók az országos átlagnál képzetebbek, mivel közel 2/3-uk középfokú végzettséggel rendelkezik. A felsőfokú végzettek aránya megközelíti az országos átlagot.

A férfiak 2/3-a középfokú végzettségű, míg a hölgyek közel 1/3-a 8 általános, vagy ennél kisebb végzettséggel rendelkezik. A 40 éves és az ez alatti korosztály 3/4-ének középfokú végzettsége van, míg a 60 év feletti 1/3-a felsőfokú diplomával rendelkezik. A fővárosban élők közel 1/4-ének, míg a nagyvárosban lakók 1/3-ának van felsőfokú végzettsége.

A válaszadók családi állapotukat a minta teljes egészében megjelölték, vagyis 93 fő értékelhető választ adott.

5. ábra

A válaszadók családi állapota

A válaszadók körében két domináns kategória létezik. A válaszadók közel 2/3-a házasságban él, közel 1/5-e pedig egyedülálló. A többi kategória kisebb jelentőséggel bír, melyek közül 9% (8 fő) említette, hogy özvegy. Kevesen élnek élettársi kapcsolatban (2 fő), ill. elvált (5 fő).

Az egyedülállók felét érhető módon a 40 év alattiak teszik ki, míg az özvegyek 87%-a az 50 évnél idősebbekből kerülnek ki. A fővárosban és a nagyvárosokban élők 2/3-a, valamint a felsőfokú végzettségűek több mint 4/5-e házasságban él.

3.2. A válaszadók életvitele

3.2.1. A válaszadók szülei élnek-e

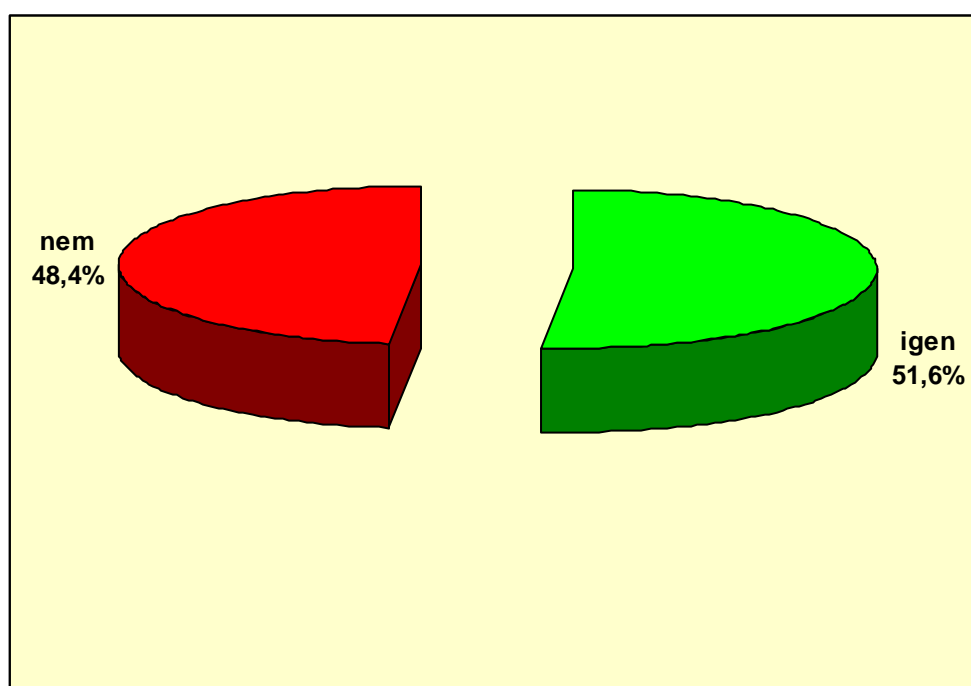
Kérdőív 6. pontja

Az élődonoros veseátültetés szempontjából mértékadó, hogy a válaszadóknak élnek-e a szülei vagy sem, ugyanis szervadományozásra jellemzően a szülők vállalkoznak.

A kérdésre mindegyikük, vagyis 93 fő értékelhető választ adott.

6. ábra

Élnek-e a szülei?

A válaszadók alig több mint felének élnek a szülei. Ez abból adódik, hogy a válaszolók populációja meglehetősen magas átlagéletkorúnak számít.

A férfiak 60%-ának, a hölgyek esetében viszont csak 40%-nak élnek a szülei. A 40 év alattiak 94%-ának, a 41-50 év közöttiek 4/5-ének élnek a szülei. Az ennél idősebbek esetében, vagyis az 51-60 év közöttiek 3/4-ének, míg a 60 év felettek 94%-ának már nem élnek a szülei.

A fővárosban élők 1/3-ának, míg a nagyvárosiaknak és a középiskolát végzettek mintegy 2/3-ának vannak még életben a közvetlen felmenői.

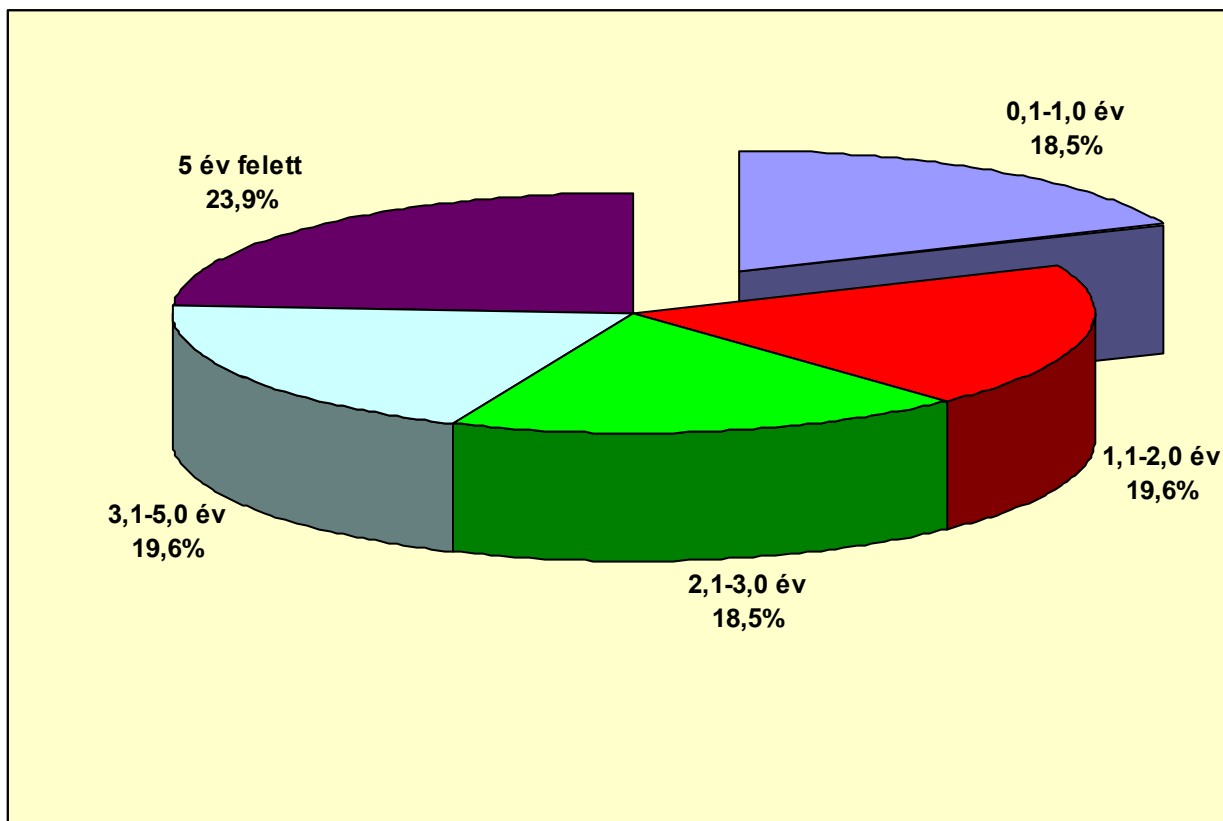
3.2.2. A válaszadók mióta részesülnek művese kezelésben

Kérdőív 7. pontja

A kérdésre 92 fő válaszolt, 1 fő nem nyilatkozott.

A válaszolók által megadott évekből öt kategóriát képeztünk, melyet az alábbi ábra szerint jelöltünk be.

7. ábra
Mióta járnak dialízisre?

Két éven belül kezdték el a betegek 38%-át dializálni, de hasonló értéket mutatnak a 2,1-5 év közötti időszak arányszámai is. Aránylag magas, 24%-os az 5 éven túl kezelt betegek aránya is.

A felsőfokú iskolai végzettségük felét, a hölgyek és a 40 év alattiak 1/3-át több mint 5 éve dializálják, viszont a 60 éven felüliek 1/3-a csak 2-3 éve jár művese kezelésre. A fővárosban élők közel fele 1-2 éve, míg a nagyvárosokban élők közel 1/4-e csak mindössze max. 1 éve kapja ezt a terápiát.

Átlagosan 4,03 éve járnak a válaszadók dialízisre. A legrövidebb idő egy hónap 2 fő esetében, míg a legrégebben kezelt (1 fő) 21 éve jár művese kezelésre.

3.3. Az „Élődonoros vesetranszplantáció” c. film véleményformáló hatása

3.3.1. A film megtekintésének körülményei

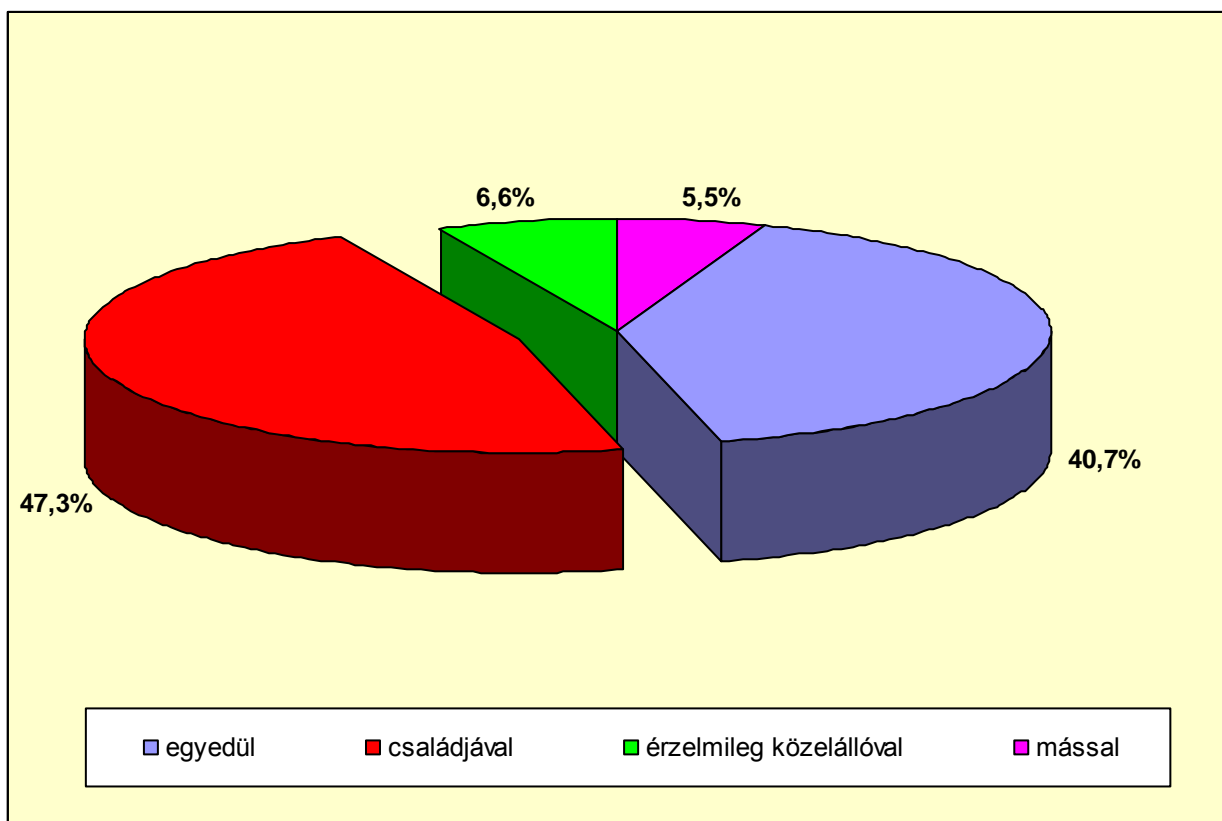
Kérdőív 8. pontja

A filmet a válaszadók egyedül, családjukkal, vagy valamilyen ismerősükkel nézték végig. E kérdésfelvetést azért tartottuk fontosnak, mert itt választ kaphatunk arra, hogy a családtagok, vagy a beteggel szoros érzelmi kapcsolatban lévő személyek mennyire kíváncsiak az ez irányú felvilágosításra, vagyis mennyire foglalkoztatja őket a szervfelajánlás kérdése.

Az élődonoros film megtekintésének körülményéről 91 fő számolt be, 2 fő viszont erről nem nyilatkozott.

8. ábra

Kivel nézték meg a filmet?

A filmet a válaszadók közel fele a családjával látta, 40,7%-a viszont egyedül. Ezek a tények azért különösen figyelemre méltók, mivel a **válaszadók közel 2/3-a él házastársi kapcsolatban, mégis 1/3-uk egyedül nézte végig a filmet.** Az egyedülállóak 62%-a egyedül látta a filmet, viszont 1/4-ük a családjával nézte meg azt. A 40 év alattiak több mint a fele egyedül, míg az idősebbek, az 50 év felettiak több mint a fele családjával nézte meg.

Kiseb arányt képviselnek az érzelmileg közelállók (6 fő). A mással látott kategória a betegtársakkal (5 fő), mint „sorstársakkal” való közös filmnézést jelentette.

Az egy éven belül dializáltak több mint a fele családjával együtt látta a filmet, míg az 1-2 éve kezelésre járóknak a fele egyedül nézte meg.

3.3.2. A film megtekintése előtt az élődonoros veseátültetés gondolatának felmerülése

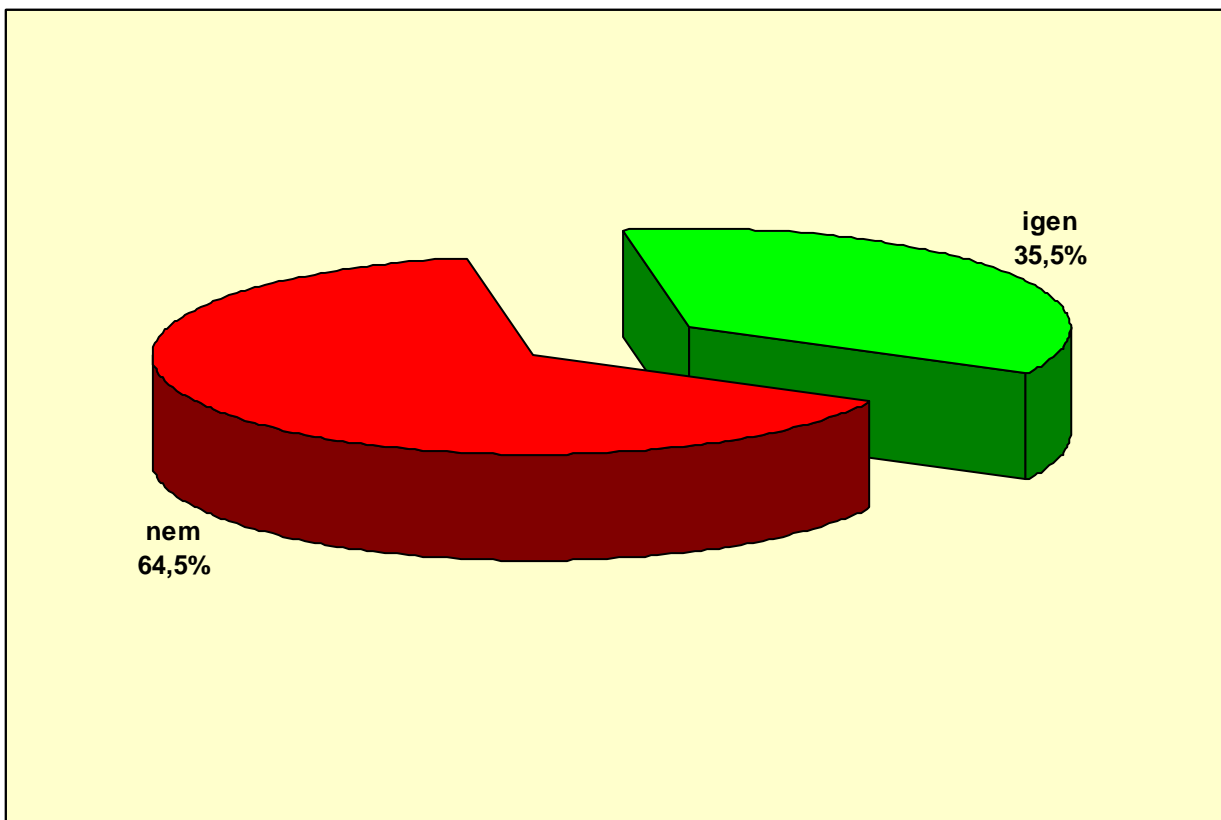
Kérdőív 9. pontja

A kérdésfeltevéssel az volt a célunk, hogy megtudjuk a válaszadóktól, felmerült-e bennük az élődonoros veseátültetés gondolata a film megtekintése előtt.

A válaszadók közül mindenki nyilatkozott, vagyis 93 fő adott értékelhető választ.

9. ábra

Felmerült-e a válaszadókban már a film megnézése előtt az élődonoros veseátültetés gondolata?

Az élődonoros szervátültetés gondolata a film megtekintése előtt a válaszadók mintegy 1/3-ánál, (33 fő) merült fel.

A 40 év alattiak 2/3-a, míg 51-60 év közöttieknek csak 1/5-e jutott el erre a gondolattársításra.

Az egyedülálló több mint a fele gondolt már erre, és hasonló gondolatra jutottak azok is (45%), akiknek élnek még a szülei. A válaszadók közel felénél (41%), akik max. 1 év óta ill. 2-3 éve járnak dialízisre, felmerült már az élődonoros veseátültetés gondolata, viszont az 1-2 éve kezelték mindössze 1/4-e gondolt rá.

Fontos momentum, hogy kivel nézik meg a filmet. Akik egyedül tekintették meg, alig több mint 1/4-ük gondolt élődonoros veseátültetésre, míg akik családi körben nézték meg a filmet, azok közel felében, 44%-ában felmerült ennek a beavatkozásnak gondolata.

3.3.2.1. A film megtekintése előtt tettek-e lépéseket az élődonoros transzplantáció érdekében Kérdőív 9.a pontja

Lényegesnek tartottuk annak megismerését is, hogy, akikben felmerült az élődonoros veseátültetés gondolata, tettek-e valamilyen lépést ennek érdekében. Az alábbiakban a **9. kérdés IGEN** válaszána indoklását dolgoztuk fel a 2. sz. táblázatban. Ezt un. nyílt kérdés formájában tettük fel a kérdezetteknek, ennélfogva szabadon kifejthették ezzel kapcsolatos gondolataikat. A kapott válaszokat kódoltuk, és az alábbiakban összegezzük.

A kérdésre **értékelhető választ** a lehetséges 33 főből **28 fő adott**. A kódolás következtében egy válaszadó több módon leírta gondolatát, így az egy válaszolóra jutó említések száma 1,32 volt.

2. sz. táblázat

A film megtekintése előtt tett lépések ill. gondolatok

Megnevezés	Említések száma
Vizsgálatok, orvosi konzultáció	11
Nem intéztünk még semmit	9
Betegség miatt kizárt	7
Beszélggettünk róla	4
Már volt élődonoros vesetranszplantációja	3
Vércsoport miatt kizárt	2
A donorjelölt szellemi fogyatékos	1
Összesen	37

Pozitív attitűdnek számít, hogy a vizsgálatokig, az orvosokkal való konzultációig, 11 fő jutott el. Még potenciális lehetőséget mutat azok köre, akik ugyan beszélgetés szintjén értekeztek róla, de tovább még nem jutottak.

A kapott válaszokból kitűnik, hogy bár már a film megtekintése előtt is felötlött a válaszadóknak az élődonoros veseátültetésnek a gondolata, de ennek realizálása érdekében még nem tettek semmit (9 fő).

A többi kategória közül kiemelnénk a lehetséges donor betegsége miatt meghiúsuló szervadományozást.

A válaszadók közül összesen 3 fő említette, hogy volt már élődonoros veseátültetése, amely sajnos nem járt a várt eredménnyel. Volt olyan válaszadó, akinek azért 4 évig is működött az új veséje, de volt olyan is, akinek 3 nap múltán el kellett távolítani azt. Érthetően ezek a válaszadók nincsenek pozitív véleménnyel az élődonoros veseátültetésről, és újabb ilyen jellegű műtétbe bele sem vágnának, inkább cadaver donorra várnak.

3.3.2.2. A válaszadók indoklása, hogy az élődonoros film megtekintése előtt miért nem tettek lépéseket a transzplantáció érdekében

Kérdőív 9.b pontja

Lényegesnek tartottuk annak a megismerését is, hogy akiben még nem merült fel a film megtekintése előtt az élődonoros veseátültetés gondolata, milyen tényezők motiválják ezzel kapcsolatban. Az alábbiakban a **9. kérdés NEM** válaszána indoklását dolgoztuk fel a 3. sz. táblázatban. Ezt un. nyílt kérdés formájában tettük fel a kérdezetteknek, ennél fogva szabadon kifejtették ezzel kapcsolatos gondolataikat. A kapott válaszokat kódoltuk, és az alábbiakban összegezzük.

A kérdésre **értékelhető választ** a lehetséges 60 főből **43 fő adott**. A kódolás következtében egy válaszadó több módon is leírta gondolatát, így az egy válaszolóra jutó említések száma 1,12 volt.

3. sz. táblázat

A válaszadók indoklása, hogy az élődonoros film megtekintése előtt miért nem tettek lépéseket a transzplantáció érdekében

Megnevezés	Említések száma
Nem fogadná el sem családtagtól, sem másától	15
A családban nincs megfelelő donor	6
Nincs, aki felajánlja a veséjét	6
Betegség miatt kizárt	4
Idős kor miatt kizárt	3
Nem tudott eddig erről a lehetőségről	3
Egy családban elég egy beteg is	2
Nem tettek eddig lépést	2
Nem volt tisztában az állapotával	2
Vércsoport miatt kizárt	2
Egyedül nézte végig a filmet	1
Felesége elhagyta a betegsége miatt	1
Nem merek belevágni	1
Összesen	48

A legtöbbet említett kategória (15 fő), hogy a családból vagy másoktól nem fogadna el ilyen nagy áldozatot, mert nem szeretné mások, de különösen a családtagok életminőségét kockáztatni.

A második legtöbbet említett kategória, hogy a családban nincs megfelelő donor, ill. nincs, aki felajánlja a veséjét (6-6 fő). Ha a családban nincs meg ez az empátikus készség, akkor erre a beteg nem fogja felkérni.

A betegség, az idős kor, ill. vércsoport nem egyezés eleve kizáró tényező.

Külön fel kell hívni a figyelmet arra, hogy 3 fő nem tudott az élődonoros veseátültetés lehetőségéről, és csak a film révén értesült róla.

3.3.3. A film megtekintése után az élődonoros veseátültetés gondolatának felmerülése

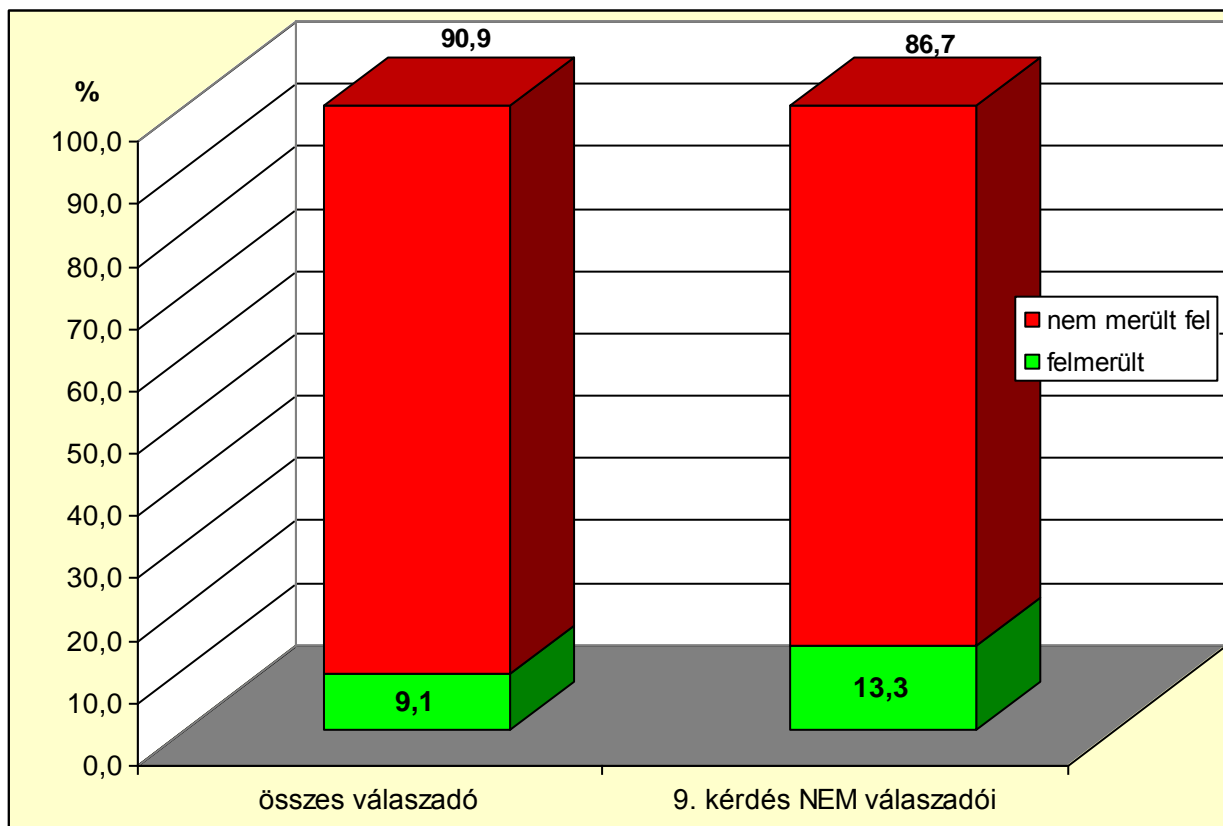
Kérdőív 10. pontja

A kérdéssel az volt a célunk, hogy megtudjuk a válaszadóktól, felmerült-e bennük, vagy családjukban a film megtekintése után az élődonoros veseátültetés gondolata.

A kérdőívet kitöltők közül 88 fő válaszolt, 5 fő erről nem nyilatkozott, ill. a 9. kérdés NEM válaszainak száma 60 fő volt.

10. ábra

A film hatására felmerült-e a válaszadókban az élődonoros veseátültetés gondolata?

Az élődonoros szervátültetés gondolata a film megtekintését követően, mint új szegmens 8 főnél merült fel. Érthetően ez a 8 fő az összes 88 fő esetében kisebb százalékot jelent, mint a 60 fő vonatkozásában.

3.3.3.1. A film megtekintését követően tettek-e lépéseket az élődonoros transzplantáció érdekében

Kérdőív 10.a

Lényegesnek tartottuk annak megismerését is, hogy, akiben a film hatására felmerült az élődonoros veseátültetés gondolata, tettek-e valamilyen lépést ennek érdekében. Az alábbiakban a **10. kérdés IGEN** válaszána indoklását dolgoztuk fel a 4. sz. táblázatban. Ezt un. nyílt kérdés formájában tettük fel a kérdezetteknek, ennél fogva szabadon kifejtették ezzel kapcsolatos gondolataik

A kérdésre értékelhető választ mind a 8 főből adott.

4. sz. táblázat

Az élődonoros transzplantáció érdekében a film megtekintését követően tett lépések ill. gondolatok

Megnevezés	Említések száma
Nem tettek még semmit ezzel kapcsolatban	3
Az orvosi vizsgálatokig jutottak el	2
A film hatására tesz lépéseket	1
További információra lenne szükségük	1
Külföldön pénzért lehet hozzájutni élő donorhoz	1
Összesen	8

Pozitív attitűdnek számít, hogy a vizsgálatokig, az orvosokkal való konzultációig, 2 fő jutott el.

Három fő nem tett ugyan még eddig semmit az élődonoros veseátültetés realizálása érdekében, de ez a továbbiakban még akár pozitív eredménnyel is kecsegtethet.

További potenciális lehetőséget mutat azok köre, akik a film hatására kívánnak lépéseket tenni, mivel erről a lehetőségről eddig nem volt tudomásuk.

Ki kell még emelni, ugyancsak 1 fő több információt igényelne, hogy dönteni legyen képes az élődonoros transzplantációt illetően.

Negatív példa, hogy külföldön pénzért, több millió Ft-ért lehet élődonor útján veséhez jutni.

3.3.3.2. A válaszadók indoklása, hogy miért zárkóznak el az élődonoros veseátültetéstől

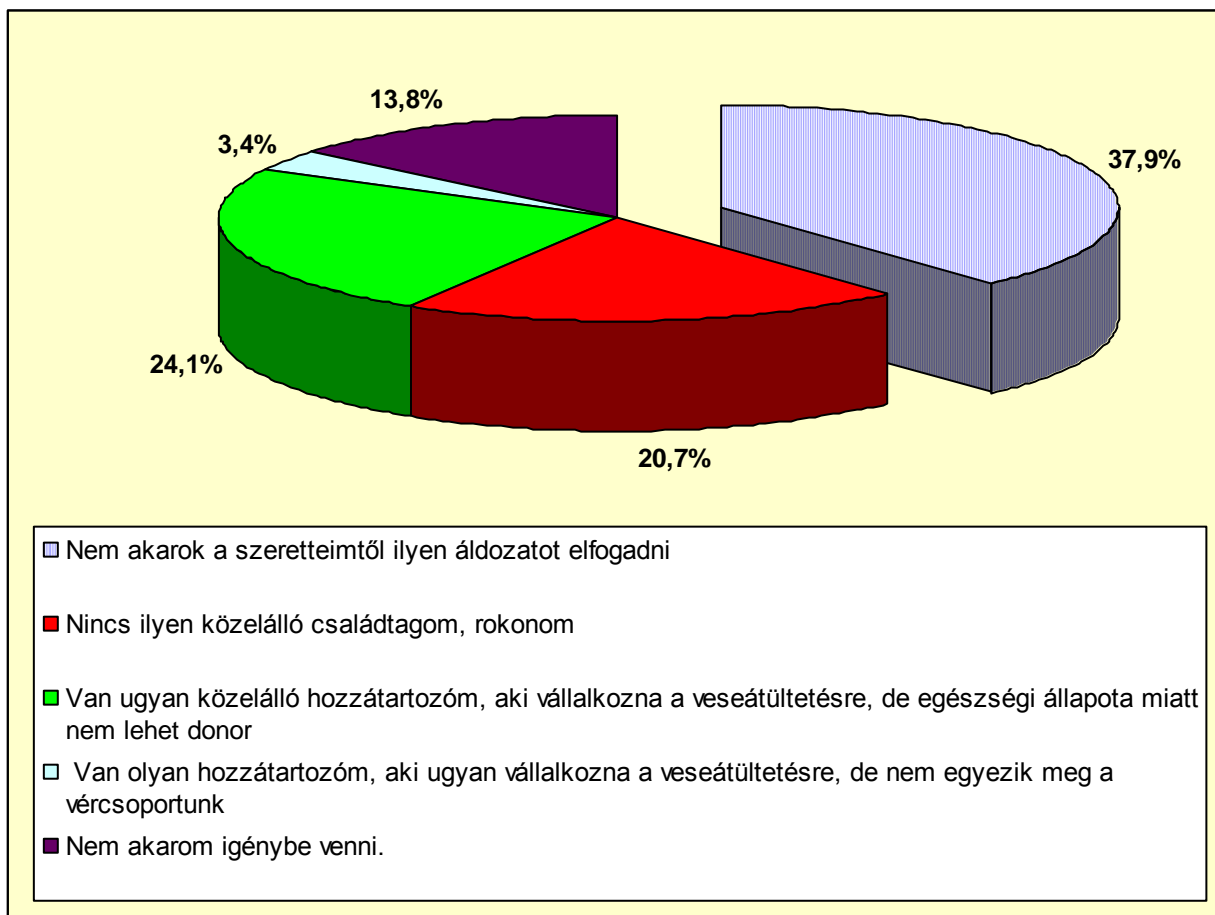
Kérdőív 10.b pontja

Fontosnak tartottuk annak a megismerését is, hogy milyen tényezők motiválják azokat a betegeket, akik a film megtekintése után is elzárkóznak az élődonoros vesetranszplantációtól. Az alábbiakban a **10. kérdés NEM** válaszána indoklását dolgoztuk fel az összes válaszadók arányában. A válaszadóknak ún. zárt kérdés formájában adtuk meg a válaszalternatívákat, melyekből egyet, a rá legjellemzőbbet választhatta ki.

A kérdésre értékelhető választ adók száma 79 fő volt.

11. ábra

A válaszadók indoklása, hogy miért zárkóznak el az élődonoros veseátültetéstől

A legtöbbet hangoztatott érv, hogy a dialízisre járó válaszadó nem akar ilyen nagy áldozatot elfogadni szeretteitől. Ezt a 40 év alatti válaszadók fele (7 fő) említette. A 8 általánost végzett válaszadók közel fele (6 fő), valamint a 2-3 éve (6 fő) és a 5 évet meghaladó kezeltek közel fele is ezt az érvet hozta fel.

A válaszadók 1/4-ének (19 fő) van ugyan közelálló családtagja, de sajnos nincs olyan egészségi állapotban, hogy donorként szóba jöhetne.

A válaszadók 1/5-ének, (14 fő) nincs olyan hozzátartozója, aki szervadományozóként szóba jöhetne.

11 fő ezt semmiképpen nem venné igénybe. Nincs vércsoport azonosság 2 fő esetében, ami eleve kizárja a transzplantációt.

3.3.4. Az „Élődonoros vesetranszplantáció” c. filmről alkotott részletes vélemények

Kérdőív 11. pontja

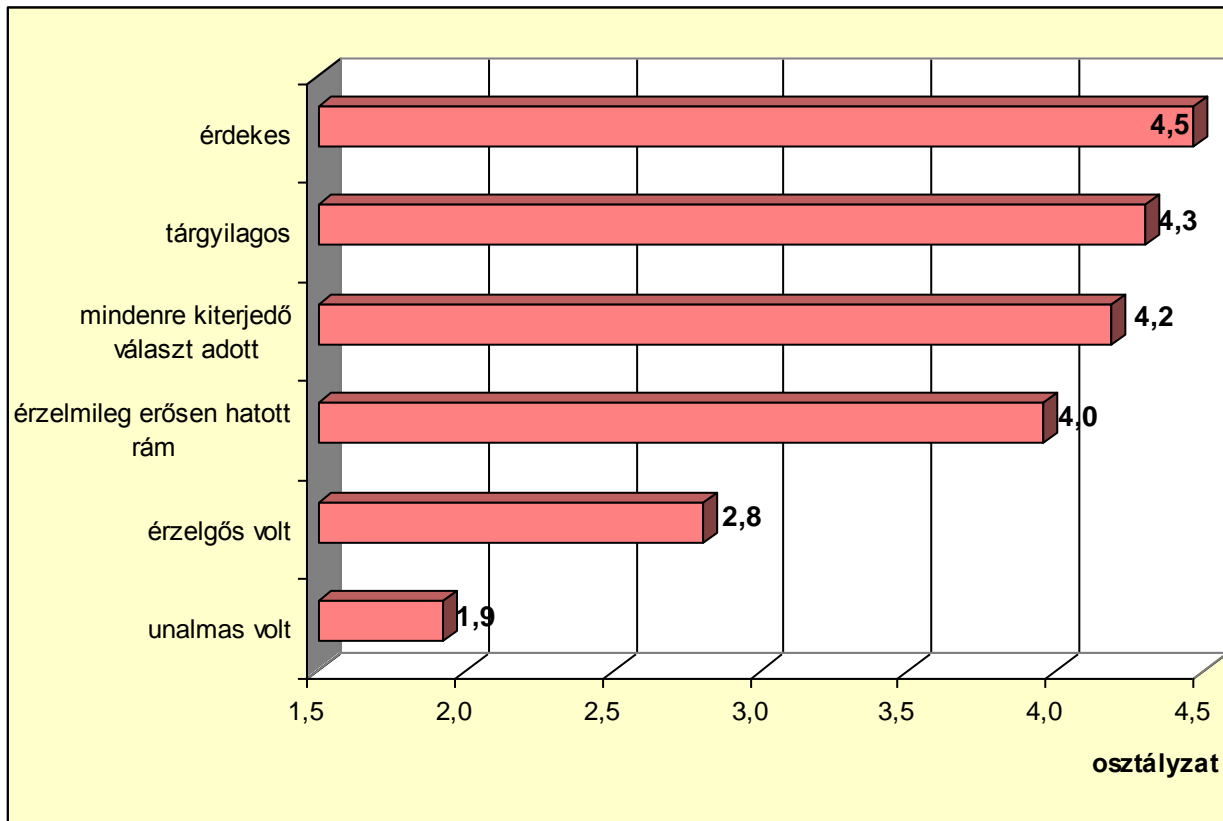
Az film kapcsán 6 állítás értékelését kértük a kérdőívet kitöltő betegektől. A 6 állításból 4 pozitív attitűdöt tartalmazott, 2 pedig negatív volt. A válaszadók egy ötfokozatú skálán értékelték, hogy az adott állításokkal mennyire értenek egyet. A teljes egyetértést az 5-ös szám jelenti, az 1-es pedig a teljes véleményeltérést.

A válaszolók száma a részletes értékelésénél:

- ✓ érdekes: 77 fő,
- ✓ tárgyilagos: 69 fő,
- ✓ mindenre kiterjedő választ adott: 74 fő,
- ✓ érzelmileg erősen hatott rám: 76 fő,
- ✓ érzelgős volt: 62 fő,
- ✓ unalmas volt: 65 fő.

12. ábra

Részletes vélemények a filmről

A válaszadók az első négy kategóriát, amelyek a film pozitív állításait tartalmazzák, kedvezően ítélik meg.

A válaszadók a 4-es és az 5-ös osztályzatot kategóriák szerint az alábbi százalékokban említették:

- ✓ érdekes: 89,6%,
- ✓ tárgyilagos: 82,6%,
- ✓ mindenre kiterjedő választ adott: 77,0%,
- ✓ érzelmileg erősen hatott rám: 73,7%.

Az átlagosnál kedvezőbben (5-ös osztályzat) ítélik meg a filmet az alábbi kategóriák:

- ✓ érdekes:
  - 51-60 év közöttiek: 3/4-e,
  - általános iskolát végzettek: 85%-a,
  - 3-5 éve dialízisre járók több mint 4/5-e.
- ✓ tárgyilagos:
  - 41-50 év közöttiek: több mint a fele,
  - felsőfokú végzettségűek több mint 2/3-a,
  - 3-5 éve dialízisre járók több mint 4/5-e.

- ✓ mindenre kiterjedő választ adott:
nők: 57%-a,
51-60 év közöttiek: közel 2/3-a,
községekben lakók közel 2/3-a,
általános iskolát végzettek közel 2/3-a,
3-5 éve dialízisre járók közel 2/3-a.

- ✓ érzelmileg erősen hatott rám:
60 év feletti: közel 2/3-a,
községben élők több mint fele,
általános iskolát végzettek: több mint 4/5-e.

Az utolsó két kategória - amelyek negatív véleményeket tükröznek - elégedettségi mutatói (érzelgős 2,8; unalmas 1,9) nem releváns válaszadói vélemény, vagyis levonható az a következtetés, hogy **az „Élődonoros vesetranszplantáció” c. filmmel a válaszadók elégedettek.**

3.3.5. Összegző vélemények

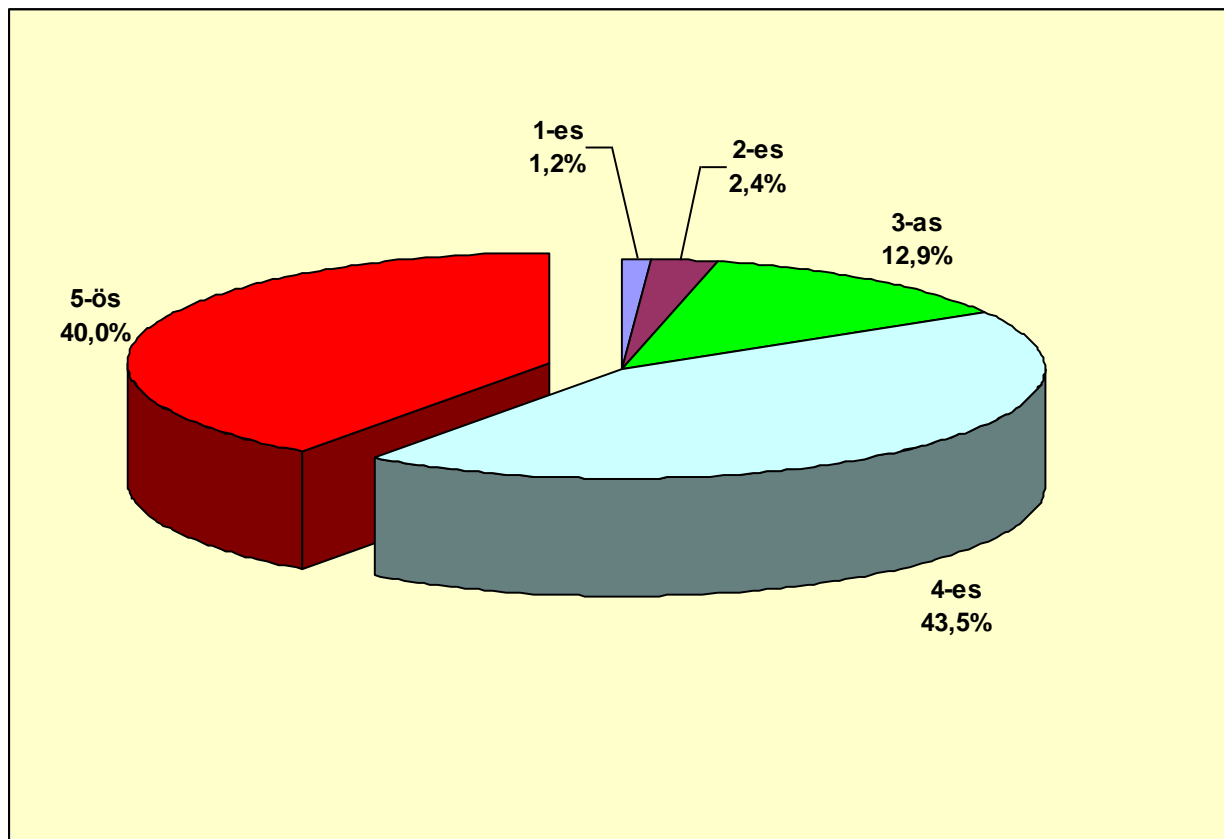
Kérdőív 12. pontja

Azt kívántuk megtudni, hogy összességében hogyan ítélik meg a filmet, s a látottak milyen hatást gyakoroltak a betegekre.

A válaszadók egy ötfokozatú skálán értékelték, hogy az adott állításokkal mennyire értenek egyet. A „nagyon tetszett” kategória az 5-ös, az „egyáltalán nem tetszett” pedig az 1-es számot jelöli.

A kérdőívet kitöltők közül 92 fő válaszolt, 1 fő erről nem nyilatkozott.

13. ábra
Összegző vélemények

A válaszadók több mint 4/5-ének nagyon tetszett és tetszett (5-ös és a 4-es osztályzatok), vagyis a film mindenképpen találkozott a nézők ízlésével.

Az **átlagos tetszésindex 4,2**, vagyis az általános fogadtatása nagyon kedvezőnek tekinthető.

A válaszadók alábbi kategóriái az általánosnál kedvezőbben (5-ös osztályzat) ítélik meg a filmet:

- ✓ 41-50 közöttiek és 60 év feletti fele,
- ✓ általános iskolai végzettségűek: 2/3-a,
- ✓ 1 éven belül kezeltek: több mint a fele.

Összegzésként levonható az a következtetés, hogy a film hatására a 93 válaszadóból 8 fő véleménye negatív attitűdről pozitívra változott, vagyis lépéseket tettek, illetve határozta el az élődonoros veseátültetés érdekében.

MELLÉKLETEK